

- בעניין: 1. סרור, ת"ז
2. סרור (קטין יליד 4.6.2014), חסר מעמד בעולם
3. סרור (קטינה ילידת 3.12.2015), חסרת מעמד בעולם
4. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
– ע"ר מס' 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או נדיה דקה (מ"ר 66713) ו/או סיגי בן ארי (מ"ר 37566) ו/או חווה מטרס-עירון (מ"ר 35174) ו/או בנימין אחסתרביה (מ"ר 58088) ו/או ענת גונן (מ"ר 28359) ו/או עביר ג'ובראן-דכוור (מ"ר 44346) ו/או נאסר עודה (מ"ר 68398) ו/או אלירן בללי (מ"ר 73940)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

רשות האוכלוסין וההגירה

ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז חיפה (אזרחי)

רח' פל-ים 15, חיפה

טל: 04-8634005; פקס: 04-8634011

המשיבה

עתירה מינהלית

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבה לרשום את שני ילדיה של העותר 1, הם העותר 2 והעותרת 3 בעתירה זו, במרשם האוכלוסין הישראלי כתושבי קבע, בהתאם לתקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974 (להלן: **תקנה 12**).

ואלה נימוקי העתירה

עתירה זו עניינה תקיפת ההחלטה הפסולה של לשכת המשיבה בחיפה לסרב לבקשה לרישום ילדיה של תושב קבע בישראל.

כפי שיפורט בגוף העתירה, ההחלטה בה עסקינן אינה אלא חוליה אחרונה בשרשרת של פרקטיקות פסולות ומתעמרות בה נוקטת המשיבה בכלל, ולשכת המשיבה בחיפה בפרט, בכל הנוגע לפלסטינים תושבי קבע בישראל, הנשואים לתושבי השטחים הכבושים. התנהלות זו מנוגדת לדין ולנהלים, אך מעל לכל מנוגדת ליושרה ולמוסר בסיסיים.

החלק העובדתי

הצדדים

1. **העותר 1** (להלן: **העותר** או **האב**), אביהם של העותרים 2-3, הוא יליד 30.9.1991, במקור מירושלים, ומאז שנת 2011 מתגורר בחיפה.

2. **העותר 2** הוא בנו הבכור של העותר, יליד 4.6.2014, שהינו חסר מעמד בעולם בשל סירוב המשיבה לרושמו במרשם האוכלוסין.
3. **העותרת 3** היא בתו של העותר, ילידת 3.12.2015, שהינה חסרת מעמד בעולם בשל סירוב המשיבה לרושמה במרשם האוכלוסין.
4. **העותרת 4** (להלן: **המוקד** או **המוקד להגנת הפרט**) היא עמותה רשומה, אשר שמה לה למטרה לסייע לאנשים שנפלו קורבן להתעמרות או לקיפוח על ידי רשויות המדינה, ובכלל זה להגן על זכויותיהם בפני ערכאות, הן בשמה כעותרת ציבורית והן בייצוג אנשים שזכויותיהם נפגעו.
5. **המשיבה** הינה רשות האוכלוסין וההגירה, האחראית על מתן ההחלטה הנתקפת בעתירה זו.

רקע עובדתי ומיצוי הליכים

6. העותר נישא ביום 22.11.2012 לתושבת השטחים הכבושים, הגב' סרור, ת"ז . העתקי תעודות הזהות והנישואין של בני הזוג מצורפים ומסומנים **ע/א1-ג**.
7. לפני שנמשיך בתיאור השתלשלות העניינים, חשוב להדגיש, כי נוכח הוראות חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), תשס"ג-2003 (להלן: **הוראת השעה**), המגבילות אפשרות לקבלת היתר שהייה בישראל לאישה שהיא בת פחות מ-25, וכן נוכח גילה הצעיר של אשת העותר (ילידת 1993, קרי, בת פחות מ-25), לא יכול היה העותר להגיש עבודה עד כה בקשה לאיחוד משפחות. עוד יצוין, והדבר ידוע היטב למשיבה, כי כל עוד לא נכנסו בני זוג, כדוגמת העותר ואשתו, להליך המדורג לקבלת מעמד בישראל לבני זוג נשואים, המשיבה אינה מאפשרת לעדכן בספח תעודת הזהות של תושב הקבע את שמה ופרטיה המלאים של בת הזוג תושבת השטחים הכבושים, ומסתפקת רק בשינוי הסטאטוס של בן הזוג הישראלי מ"רווק" ל"נשוי".
8. למרות שהמשיבה מערימה קשיים בפני בני זוג כדוגמת העותר ואשתו, אין זה מונע מבני אדם להינשא ולהקים משפחות. כך גם במקרה שלפנינו; מנישואיו של העותר לגב' סרור נולדו לבני הזוג שני ילדים. הבן הבכור (הוא העותר 2 בעתירה דכאן) נולד לעותר ולאשתו ביום 4.6.2014 בבית החולים אלקודס שבירושלים, והבת (העותרת 3 בעתירה דכאן) נולדה לעותר ולאשתו ביום 3.12.2015 בבית החולים רמב"ם שבחיפה. העתקים של הודעות הלידה של הילדים מצורפים ומסומנים בהתאמה **ע/א2-ב**.
9. כאן המקום לציין, כי בעוד שההודעה בדבר לידת חי של הבן הופקה בהתאם לדין ולנהלי רשות האוכלוסין כדבעי, והעותר נרשם בהודעה כאביו של הילד, הודעת הלידה של הבת ניתנה באופן פסול, תוך סירובו של בית החולים לרשום את העותר כאביה של . זאת, על אף שהעותר ואשתו הצהירו בפני פקידי בית החולים רמב"ם, בשעת אמת, כי העותר הוא אבי בתו. עוד יודגש, כי מבירור שנערך מול המחלקה המשפטית של בית החולים רמב"ם עולה, כי הסירוב לרשום את העותר בהודעת הלידה נעשה בהנחייתה הפסולה של המשיבה עצמה – עניין שאליו נתייחס בהרחבה בהמשך עתירה זו.
10. העותר ניסה לרשום את בנו בתעודת הזהות שלו בסמוך ללידתו, אולם ניסיונו עלה בתוהו. ראשית, לשכת המשיבה בחיפה סירבה לקבל את הבקשה, מאחר שכתובתו הרשומה של העותר

היתה באותה עת בירושלים. לאור זאת, ניגש העותר ללשכת המשיבה בירושלים המזרחית, אולם שם הושבו פניו ריקם, מאחר שכל המסמכים שהביא לצורך הוכחה של קיום תא משפחתי, או "מרכז חיים", כדרישת המשיבה, היו מחיפה.

11. בשל כך, ולאחר שעלה בידו לשנות את כתובתו מירושלים לחיפה, יכול היה העותר סופסוף לרשום את ילדיו. ביום 6.12.2015 הגיש העותר בלשכת המשיבה בחיפה בקשה לרישום ילדו במעמדו במרשם האוכלוסין, וביום 5.1.2016, כחודש לאחר לידת בתו, הוגשה בקשה נוספת על ידו, לרישומה של הילדה במרשם האוכלוסין.

העתקים משתי הבקשות לרישום הילדים מצורפים ומסומנים בהתאמה ע/א-3-ב.

12. דא עקא, ביום 20.4.2016 הודיעה הגב' רוזי לדר מלשכת המשיבה בחיפה לעותר, כי הואיל ולא נמצאה אצל המשיבה בקשה מתנהלת לאיחוד משפחות עבור אשתו, הרי שעל מנת להסדיר את רישום בתו במרשם האוכלוסין עליו להמציא "ראיות מספקות" להוכחת קיום תא משפחתי עם אם הקטינה "טרם הורייתה". עוד נמסר בהודעה הנ"ל, כי בהיעדר ראיות מספקות, על העותר להמציא פסק דין מבית המשפט לענייני משפחה המצהיר על אבהותו. כאן המקום לציין, כי העותר לא קיבל מענה בעניין הבקשה לרישום בנו.

העתק מההודעה מיום 20.4.2016 מצורף ומסומן ע/4.

13. בעקבות פנייתו של העותר למוקד להגנת הפרט, בבקשה לסייע לו בטיפול ברישום ילדיו במרשם האוכלוסין, שלח המוקד ביום 15.6.2016 פנייה לביה"ח רמב"ם, בה הועמד בית החולים על טעותו בסרבו לרשום את העותר בהודעת הלידה של בתו, תוך שמובהר כי באי רישומו של העותר פועל בית החולים בניגוד לדין.

העתק מכתב המוקד לביה"ח רמב"ם מצורף ומסומן ע/5.

14. במקביל, שלח המוקד ביום 6.7.2016 מכתב ללשכת המשיבה בחיפה, בו הוצגו הוכחות לקיומו של תא משפחתי משותף של משפחת העותר וקיום מרכז חיים בחיפה. בין השאר, הוצגה ללשכה תעודת נישואין, הודעת לידת חי של הילד (שגדול מאחותו בשנה וחצי ושאר מתעודה זו עולה כי מרשי ואשתו הם בני זוג), פנקסי חיסונים של הילדים, מסמכים מטעם המל"ל והפניה לרופא. יודגש כי כל המסמכים מצביעים על כך שמדובר בילדים קטנים, שברי כי הינם תינוקות הגדלים בחיק הוריהם, מתגוררים בחיפה ומקיימים בה מרכז חיים.

העתק מכתב המוקד מיום 6.7.2016 על נספחיו מצורף ומסומן ע/6.

15. דא עקא, ביום 21.7.2016 התקבלה במשרדי המוקד החלטת המשיבה, השבה על עמדתה המקוממת, לפיה נוכח אי המצאת הוכחות חד משמעיות, כך לטענת הלשכה, לקיום תא משפחתי, על העותר להמציא צו מבית המשפט לענייני משפחה בעניין אבהותו על בתו. זאת, תוך התעלמות מהעובדה שהעותר נכח כאמור בלידתה של בתו, שעל אבהותו הצהיר בשעת אמת, ושאת רישומה בלשכה ביקש זמן קצר ביותר לאחר לידתה.

העתק ההחלטה מיום 21.7.2016 מצורף ומסומן ע/7.

16. לאור זאת, נאלץ המוקד לפנות למשיבה בערר, על-מנת לשנות את רוע הגזירה ולהביא לביטולה של ההחלטה לסרב לרשום את הילדים. על-מנת להפריך את הטענה משוללת היסוד לפיה לא עלה בידי העותר להוכיח קיום תא משפחתי ומרכז חיים עם אשתו, לה הוא נשוי כאמור משנת 2012 – כלומר, טרם נולדו הילדים – צורפו לערר חוזי שכירות של דירות מגורים בחיפה, בהם מופיעה אף אשתו של העותר כשוכרת; תלושי משכורת בהם מצוין שהעותר נשוי; תמונות; וממצאי חקירות מ"ל, המעידים כי העותר מקיים תא משפחתי עם אשתו מאז נישואיהם.

העתק הערר, על נספחיו, מצורף ומסומן ע/8.

17. לאחר מספר תזכורות, הגיעה ביום 15.1.2017 תשובת המשיבה לערר (המכתב מתוארך ל-3.1.2017). בתשובה זו חוזרת המשיבה על עמדתה ומסרבת לרשום את ילדיו של העותר. כך מציינת המשיבה בתשובה:

כפי שצוין בתשובות קודמות ובהתאם לנוהל 5.2.0004... היות והאב תושב קבע והאם זרה (אינה רשומה במרשם האוכלוסין), בהתאם לסעיף 6.ג בנהל המצוין לעיל, יש להמציא פסק דין הקובע האבהות.

משתוכח אבהותו של מר סרור, יוסדר המעמד בארץ לקטינים ע"פ נוהל 5.2.0029...

אי לכך, הערעור נדחה.

העתק תשובת הסירוב מצורף ומסומן ע/9.

18. עיינו הרואות, המשיבה עומדת בסירובה לרשום את הילדים, על אף פניות חוזרות ונשנות, אשר בהן הובאו נימוקים כבדי משקל ומשכנעים לצדקת הדרשה. כך, בעוד ילדים רכים בשנים, פעוט בן שנתיים וחצי ותינוקת בת שנה, נותרים מחוסרי מעמד בעולם בשל הסירוב לרשום אותם במרשם האוכלוסין, עומדת המשיבה במריה ומעלה דרישות שערורייתיות וחסרות בסיס. התנהלות המשיבה בלתי מתקבלת על הדעת, מקוממת ופוגעת בזכותם של העותרים לחיי משפחה ובזכויות הסוציאליות הבסיסיות ביותר של הילדים הרכים (בשל אי-רישומם אין לילדים ביטוח בריאות). מכאן, שאין כל מנוס מלבד פנייה לבית המשפט הנכבד, בבקשה כי ידון ויכריע בעניינם של הילדים ויורה למשיבה לרושםם סופסוף במרשם האוכלוסין במעמד אביהם.

המסגרת המשפטית

פסלות החלטת המשיבה

19. לאור המפורט בחלק העובדתי, סבורים העותרים כי החלטת המשיבה, השבה ומסרבת לרשום את ילדי העותר במרשם האוכלוסין הישראלי, משמעה הותרתם של הילדים חסרי מעמד בעולם, תוך פגיעה חמורה במשפחת סרור, ורמיסת כל היגיון וצדק בסיסי. על-כן החלטה פסולה היא.

20. אין, ולא יכולה להיות מחלוקת על כך, שהעותר נישא לאשתו ואם ילדיו כדת וכדין עוד בשנת 2012. הרי העותר הציג בעניין תעודת נישואין מטעם בית דין מוסמך במדינת ישראל, ועל בסיס תעודה זו שונה המצב האישי שלו מ"רווק" ל"נשוי" במרשם האוכלוסין הישראלי.

21. כמו כן, אין מחלוקת על כך שהשינוי שערכה המשיבה במצבו האישי של העותר, שינוי שאינו כולל את פרטיה המלאים של אשתו, מקורו במדיניותה הפסולה של המשיבה, שלא לאפשר את הדבר כל עוד גב' סרור אינה נוטלת חלק בהליך לאיחוד משפחות עם העותר – עניין אותו מונעת ממנה המשיבה עצמה בשל גילה הצעיר, בהתאם להוראות הדרכוניות של הוראת השעה.

22. עוד ברור, כי אי הוספת פרטיה המלאים והמדויקים של הגב' סרור לספח תעודת הזהות של העותר היא הסיבה לכך שפקידי בית החולים רמב"ם סירבו לרשום את העותר כאביה של בתו בהודעת הלידה שלה. זאת על אף שהעותר נכח בבית החולים, והוא ואשתו הצהירו על אבהותו בשעת אמת בפני פקידי בית החולים, ועל אף שהעותר כבר מופיע בהודעת הלידה של הבן, שנולד כשנה וחצי לפני הבת. כפי שפירטנו לעיל, מפנייה ללשכה המשפטית של בית החולים רמב"ם אף התברר כי אי רישומו של העותר כאביה של נעשה בהנחייתה הישירה והפסולה של המשיבה.

העתק מענה הלשכה המשפטית של בית החולים רמב"ם מיום 20.9.2016 מצורף ומסומן ע/10.

23. משאלו פני הדברים נשאלת השאלה: כיצד זה מצפה המשיבה כי אדם יוכיח שהוא מקיים עם אשתו תא משפחתי, כאשר המשיבה עצמה מונעת ממנו לרשום את פרטיה המלאים והמדויקים של אשתו ואם ילדיו בתעודת הזהות שלו – וכתוצאה ישירה מכך אף אותו עצמו בהודעת הלידה של בתו? במלים אחרות, המשיבה מכניסה במדיניותה את העותר, ואחרים במצבו, למעגל שוטה ממנו אין מוצא.

24. אם כן, האפשרות הסבירה היחידה אמורה להיות הצגת מסמכים המלמדים על כך כי העותר, אשתו וילדיו חיים באותו מיקום גיאוגרפי בישראל. באופן זה אמורים פקידי המשיבה להסיק כי מציאות חיים זו, של קיום תא משפחתי בין האב, העובד במשרה מלאה בחיפה, וילדיו – שבשל גילם הצעיר ברור כי הם גדלים בחיק אמם, המשמורנית הטבעית שלהם – באותו מיקום גיאוגרפי, אפשרית רק כאשר העותר מקיים תא משפחתי עם אשתו, אמם של הילדים. בנוסף, מופיעה אשתו של העותר בחוזי השכירות של הדירות, בהם התגוררו ומתגוררים בני הזוג, כשוכרת.

25. משכך, והואיל ולצד תעודת הנישואין, שעל כשרותה אין חולק, והודעת הלידה של הבן, בה נרשם העותר כאביו, קיימים בנוסף חוזי שכירות (המציינים במפורש את אשת העותר), פנקסי חיסונים ותלושי משכורת, שכולם ללא יוצא מן הכלל מתייחסים לאותו מיקום גיאוגרפי, העיר חיפה, אין זה עולה על הדעת כי המשיבה תוסיף ותדרוש מהעותר לכתת רגליו לבית המשפט לשם המצאת הוכחה כי הוא אבי ילדיו. כאמור, החלטה שכזו מתעלמת מהמציאות המורכבת שהמשיבה עצמה אחראית לה, ואשר נכפית הר כגיגית על העותר ואנשים במצבו. היינו, לא ייתכן כי אותה רשות, המונעת ממבקשים ביודעין לשנות את פרטיהם במרשם האוכלוסין, תטען מנגד כי לא הוכח קיומו של תא משפחתי.

26. לא זו אף זו, ההחלטה שבשלה מוגשת עתירה זו, כמו גם הפרקטיקה שהובילה אליה ושמונעת מהעותר לרשום את פרטי אשתו המדויקים בתעודת הזהות שלו, ואת פרטיו שלו בהודעת הלידה של בתו, תוך העלאת הדרישה המופרכת להמצאת פסק דין בעניין אבהותו, מנוגדת לדין ואף לנהלי הרשות. על כך להלן.

סבירות החלטת המשיבה – הוכחת מרכז חיים על פי הנוהל

27. כפי שצינו לעיל, בעניינו של העותר, כמו של אחרים במצבו, כאשר המשיבה הינה האחראית הישירה לאי עדכון מצבו האישי לאשורו, לא נותר לו אלא להוכיח למשיבה קיום תא משפחתי עם אשתו וילדיו בישראל כמקובל – הוכחת מרכז חיים – מתוך תקווה כי פקידי הרשות יבחנו את הבקשה באופן הוגן ובהתאם לנסיבות, שנכפו עליו על ידי הרשות עצמה.
28. על פי נוהל רשות האוכלוסין שכותרתו "נוהל בדיקה וקביעת מרכז חיים" ושמספרו 1.13.0001, מוכח מרכז חיים, בין השאר, על פי חוזי שכירות, חשבונות ארנונה, גז, חשמל ומים, אישורי תחנת אם וילד, אישורי קופ"ח, אישורי המל"ל, תדפיסי בנק, אישורים ממקומות העבודה ותלושי משכורת.
29. ואכן, העותר, אשר פעל ללא דופי ובהתאם לנוהל הנ"ל, המציא ללשכת המשיבה בחיפה שלל מסמכים, שהנוהל קובע ככאלו שבאמצעותם ניתן להוכיח מרכז חיים בישראל. בנוסף, וכפי שעולה מהמסמכים שבידי העותר, הן המסמכים העוסקים בילדיו – **שהקטנה שבהם היא תינוקת בת שנה** – והן המסמכים העוסקים בו עצמו, מצביעים כולם על מגורים בחיפה. לפיכך, החלטה סבירה של לשכת המשיבה בחיפה אמורה היתה להתבסס על התובנה כי אין באפשרותו של העותר להמציא מסמכים, שאי קיומם נובע מעמדתה הפסולה של המשיבה עצמה. בנסיבות שכאלה, על המשיבה להסתפק במסמכים שבידי העותר, העומדים בסטנדרט הנדרש על-ידי המשיבה בנהליה שלה להוכחת מרכז חיים וקיום תא משפחתי.
30. לא זו אף זו, על החלטה סבירה היה להתבסס על עובדות ברורות כשמש: ילדים בגילאים כה רכים, שאין חולק כי הם גדלים בחיק אמם, אשר הינם ילדים לאב העובד במשרה מלאה, ומתגוררים באותה כתובת כמו הוריהם. בהינתן מצב דברים זה ברי כי העותר, אשתו וילדיהם מקיימים תא משפחתי. זאת בפרט כאשר מדובר בבני זוג הנשואים משנת 2012, נישואים שכבר הוכרו על ידי המשיבה, כששינתה את מצבו האישי של העותר מרווק לנשוי.
31. דא עקא, לשכת המשיבה בחיפה מסרבת לראות דברים כהווייתם. עולה חשש של ממש כי במקרה שלפנינו מדובר בהתעמרות, ולחלופין בטעות קשה ביותר, שמן הראוי לתקנה לאלתר.
32. זאת ועוד, ההחלטה הנתקפת בעתירה זו, בנוסף להיותה לא סבירה בשל התעלמותה משיקולים ענייניים, אף לוקה בהנמקה תמוהה ולא מובנת. נוצר הרושם כי פקידת המשיבה עצמה אינה יודעת כיצד יכול העותר, שכבר הציג כאמור שלל מסמכים המעידים על הנדרש ממנו, להוכיח את קיומו של תא משפחתי עם אשתו ואם ילדיו. כל שנאמר בהחלטה הפסולה הוא, כי הראיות שהוצגו על ידי העותר, הוכחות שתואמות כאמור את "נוהל בדיקה וקביעת מרכז חיים", אינן מספקות הוכחה חד משמעית לקיומו של תא משפחתי.
33. ברם, בהחלטה לא נאמר דבר וחצי דבר באשר להוכחות שכן תספקנה את המשיבה במקרה שכזה. לפיכך, ובמידה וישנה בנמצא הוכחה שנהוג וניתן להציגה במקרים שכאלו, והעותר לא הציג למשיבה (עניין המוטל בספק רב נוכח העובדה כי ההוכחות הן אותן הוכחות עליהן מתבססת ככלל המשיבה לצורך בדיקת והוכחת קיום מרכז חיים), היה על פקידת המשיבה החתומה על

ההחלטה להבהיר בהחלטה באופן מדויק מה נדרש העותר להמציא על מנת להסדיר את רישום ילדיו.

34. ודאי וודאי שלא ייתכן כי העותר יידרש לפנות לערכאות, תוך פגיעה קשה בזכויות היסוד שלו ושל ילדיו, ותוך בזבוז ממון ומשאבים, לצורך הוכחת אבהותו, על ידי אותה רשות האחראית למחדל שנוצר, ושעל דלתה הוא התדפק מיד לאחר לידת בתו. מדובר בהתנהלות פסולה מן היסוד.

35. כעת נפנה לפירוט כיצד התנהלות המשיבה בעניינו של העותר, התנהלות המונעת ממנו כיום לרשום את ילדיו בהתאם לתקנה 12, מנוגדת לחוק, לתקנות, ולפסיקה (בנוסף לנהלי המשיבה עצמם), ולפיכך פסולה מן היסוד.

החובה לרשום בתעודת זהות של ישראלי נשוי את פרטיו המלאים של בן זוגו הזר

36. סעיף 19ג(א) לחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965 (להלן: **חוק המרשם**) קובע, בין השאר, כי:

שינוי בפרט רישום של תושב יירשם על פי מסמך שנמסר לפי הסעיפים 15 או ...16

סעיף 15(2) לחוק המרשם מציין, בין יתר המסמכים שמצדיקים שינוי רישום, **נישואין שנרשמו לפי פקודת הנישואין והגירושין (רישום)**.

37. סעיף 2(א)(7) לתקנות מרשם האוכלוסין (רישומים בתעודת זהות), תש"ן-1990 (להלן: **תקנות המרשם**), קובע כי:

תעודת זהות תכיל פרטי רישום אלה של בעל התעודה: שם בן הזוג...

סעיף 2(ב) לתקנות המרשם קובע כי:

כל שינוי או תיקון בפרטי רישום או בפרטים נוספים כאמור בתקנה 3, יירשם בתעודת הזהות או בספח...

סעיף 3(3) לתקנות המרשם קובע כי:

בתעודת הזהות יירשמו פרטים נוספים אלה הנוגעים לבעל התעודה: מספר הזהות של בן הזוג...

(כל ההדגשות הוספו, ד.ש.)

38. הנה כי כן, אי רישום פרטיה המלאים והמדויקים של הגב' סרור בתעודת הזהות של העותר מנוגד להוראות חוק ותקנות מרשם האוכלוסין.

39. בנוסף לכך שאי רישום שמה ומספר תעודת הזהות של אשת העותר מנוגד לחוק ולתקנות הנ"ל, פעלה המשיבה בעניין זה אף בניגוד לנהליה שלה. סעיף 4.17 לנוהל רשות האוכלוסין שכותרתו "נוהל ביצוע שינויים ותיקונים במצב האישי (נישואין/גירושין/התאלמנות)", שמספרו 2.11.0001, קובע מפורשות כי:

לאחר ביצוע כל האמור... יש לבצע את השינוי/תיקון בקובץ ולהפיק תעודת זהות או ספח בהתאם...

40. הנה כי כן, אי רישום פרטיה המלאים של אשתו של העותר בספח תעודת הזהות שלו, והעובדה שהמשיבה הסתפקה בשינוי הסטאטוס בתעודת הזהות של העותר מרווק לנשוי, הינה במקרה שבנדון אם כל חטאת, ומנוגדת לחלוטין לדין.

אי רישומו של העותר בהודעת הלידה של בתו מנוגד לפסיקה – בג"ץ 10533/04 וייס נ' שר הפנים

41. כפי שעולה מכל הנאמר עד כה, כתוצאה ישירה מהסירוב לעדכן את פרטיה המלאים של אשת העותר ואם ילדיו בתעודת הזהות שלו, בניגוד לקבוע בחוק, בתקנות ובנהלים, סורבה בקשתו של העותר להירשם בהודעת הלידה של , כאבי בתו התינוקת. אי רישומו בהודעת הלידה הביא בתורו לסירוב המשיבה לרשום את בתו במרשם האוכלוסין, ולהותירה בכך חסרת מעמד בעולם, על כל המשתמע מכך.

42. סעיף ג.7 לנוהל רשות האוכלוסין שכותרתו "נוהל רישום לידה בארץ" ושנספרו 2.2.0001, דן ברישום פרטי הורים נשואים בהודעת הלידה. סעיף ג.7.2 לנוהל קובע כי "בפרטי האב יירשמו אך ורק פרטי האישיים של האיש, שאם הילוד נשואה לו, על פי הרישום בתעודת הזהות" (ההדגשה שלי – ד.ש.).

43. הנה כי כן, המשיבה, שבניגוד לחוק ולתקנות מרשם האוכלוסין לא רשמה את פרטי אשתו של העותר בתעודת הזהות שלו, אחראית באופן ישיר אף לאי רישומו של העותר בהודעת הלידה של בתו, בניגוד לדין.

44. לא זו אף זו, בנקודה זו – אי רישום האב בהודעת הלידה על אף הצהרת בני הזוג בפני פקידי בית החולים – פעלה המשיבה, בהנחותה את בית החולים שלא לרשום את העותר כהורה של בתו , בניגוד לפסיקתו הברורה של בית המשפט העליון בבג"ץ 10533/04 וייס נ' שר הפנים (פורסם בנבו):

נראה כי בעבר, עובר להתקנת הנהלים, התעוררה שאלה בענין זכותם של מוסדות הלידה להימנע ממילוי טופס הודעת לידת חי, או למלאו רק בחלקו, נוכח ספק שהתעורר באשר לנכונות המידע שמסרו בני הזוג. **אולם, כיום, אין עוד חולק כי על פקידי בתי החולים להעניק הודעת לידה לכל בני הזוג, ולרשום בה את כל הפרטים כפי שנמסרו על-ידם, לרבות הפרט בדבר זהות האב על-פי הצהרת אבהות הניתנת בפניהם** (סעיף 65 לפסק הדין, ההדגשה הוספה – ד.ש.).

45. הנה כי כן, הן בהליך שינוי הסטאטוס האישי של העותר, הן בסירוב לרושמו בהודעת הלידה של בתו, פעלה המשיבה באופן פסול, בניגוד לחוק, לתקנות ולפסיקה. הדבר חמור שבעתיים נוכח העובדה, כי אותן החלטות פסולות הן הן העומדות בבסיס החלטתה המקוממת של המשיבה שלא לרשום את ילדי העותר במעמדו במרשם האוכלוסין, ושליחתו להמצאת צו משפטי המצהיר על אבהותו. כל זאת, תוך פגיעה קשה ומתמשכת בזכויות היסוד של העותר ובני משפחתו.

פגיעה בזכות לחיי משפחה

46. המשפט הבינלאומי מקנה חשיבות רבה למשפחה, ומטיל על המדינות חובה להגן עליה. כך למשל, קובע סעיף 10(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, כ"א 1037, אשר אושררה ע"י ישראל:

יש להעניק הגנה וסיוע רחבים ככל האפשר למשפחה, שהיא יחידת היסוד הטבעית של החברה, במיוחד לשם כינונה, וכן כל זמן שהיא נושאת באחריות לטיפול בילדים תלויים וחינוכם...

47. בבג"ץ 7052/03 **עדאלה נ' שר הפנים**, תק-על 2006(2), 1754 (להלן: **פסק דין עדאלה**) נקבע כי הזכות לחיי משפחה היא זכות יסוד חוקתית בישראל, הכלולה בזכות לכבוד האדם. עמדה זו זכתה באותו פסק דין לתמיכה גורפת של שמונה מתוך אחד עשר שופטי ההרכב. ואלו דברי הנשיא דאז ברק בעניין הזכות לחיי משפחה בישראל:

הזכות החוקתית להקים תא משפחתי משמעותה הזכות להקים את התא המשפחתי בישראל. אכן, לבן הזוג הישראלי עומדת הזכות החוקתית, הנגזרת מכבוד האדם, לחיות עם בן זוגו הזר בישראל ולגדל בישראל את ילדיו. הזכות החוקתית של בן הזוג למימוש התא המשפחתי שלו, היא, בראש ובראשונה, זכותו לעשות כן במדינתו שלו. זכותו של ישראלי לחיי משפחה משמעה זכותו לממשה בישראל (פיסקה 34 לפסק דינו של הנשיא ברק).

48. בפסק דין עדאלה נקבע גם כי זכותו של הילד לגדול בתא משפחתי שלם ויציב:

ליד הזכות לגדול בתא משפחתי שלם ויציב. טובתו מחייבת כי לא יופרד מהוריו וכי יגדל בחיק שניהם. אכן, קשה להפריז בחשיבות הקשר בין הילד לבין כל אחד מהוריו. ההמשכיות וההתמדה בקשר עם הוריו הם יסוד חשוב בהתפתחותם התקינה של ילדים (פיסקה 28 לפסק דינו של הנשיא ברק).

49. מאידך, הדגישה הפסיקה גם את זכויות ההורים כלפי ילדיהם ואת גבולות התערבות המדינה בתא המשפחתי:

זכותם של הורים להחזיק בילדיהם ולגדלם, על כל הכרוך בכך, היא זכות חוקתית טבעית וראשונית, בבחינת ביטוי לקשר הטבעי שבין הורים לילדיהם (ע"א 577/83 **היועץ המשפטי נ' פלוני**, פ"ד לח(1) 461). זכות זו באה לידי ביטוי בפרטיות ובאוטונומיה של המשפחה: ההורים אוטונומיים בקבלת החלטות בכל הנוגע לילדיהם – חינוך, דרך חיים, מקום מגורים וכדומה, והתערבות החברה והמדינה בהחלטות אלה היא בבחינת חריג שיש ליתן טעם להצדיקו (ראה ע"א 577/83 הנ"ל, בעמ' 468, 485). גישה זו שורשיה בהכרה כי המשפחה היא "התא החברתי היסודי והקדום ביותר בתולדות האדם, שהיה, הווה ויהיה היסוד המשמש והמבטיח את קיומה של החברה האנושית" (השופט אלון (כתוארו אז) בע"א 488/77 **פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד לב(3) 421, בעמ' 434). (ע"א 2266/93 **פלוני נ' אלמוני**, פ"ד מט(1), 221 עמ' 237-238).

50. מעמדה של הזכות לחיי משפחה כזכות חוקתית, משליך במישרין על האפשרות לפגוע בזכות זו, לעכב או לסרב לבקשות לרישום ילדיו של תושב קבע בישראל במרשם האוכלוסין הישראלי. קביעת הזכות לחיי משפחה כזכות חוקתית משמעה, כי כל פגיעה בזכות זו צריכה להיעשות בהתאם לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו – ורק משיקולים כבדי משקל.

51. דחייתה של הבקשה לרשום את ילדי העותר פוגעת בזכותו של העותר לחיי משפחה באופן שאינו מידתי ואינו סביר.

פגיעה בעיקרון טובת הילד – טובתם של הילדים 1

52. ברור כי זכותם וטובתם של הילדים לחיות עם אביהם, תוך רישומם במרשם האוכלוסין והסדרת מעמדם של הילדים בישראל במעמדו של אביהם, ישרתו את הצורך הבסיסי שלהם לגדול בתא משפחתי שלם ויציב. זאת, בהתחשב במאמציו הניכרים של העותר לשמר ולטפח את תאו המשפחתי, כנגד מצב עניינים לא פשוט, כאשר המשיבה מונעת מעמד מאשתו, כך שהעותר מהווה למעשה משענת חשובה ועיקרית בעולם לילדיו הרכים בשנים.

53. הקביעה כי יש לאפשר לילדיו של העותר להמשיך ולגדול בתא משפחתי יציב ואוהב, באה לשרת עיקרון רחב יותר, המוכר במשפט הישראלי והבינלאומי – עיקרון טובת הילד. על פי עיקרון זה, בכל הפעולות הנוגעות לילדים, בין בידי בתי משפט, רשויות מינהל או גופים תחקיטיים, תהא טובת הילד שיקול ראשון במעלה. כל עוד הילד הוא קטין וכל עוד הורהו מתפקד כראוי, טובתו מחייבת לאפשר לו לגדול בתא משפחתי התומך בו.

54. במשפט הישראלי עיקרון טובת הילד הוא עיקרון יסודי ומושרש. כך, למשל, בע"א 2266/93 פלוני נ' פלוני, פ"ד מט(1) 221, פסק השופט שמגר כי על המדינה להתערב לשם הגנה על הילד מפני פגיעה בזכויותיו.

55. מעבר לכך, עיקרון טובת הילד הוכר בפסקי דין רבים כעיקרון מנחה בכל מצב בו יש לאזן בין זכויות. כפי שנאמר בע"א 549/75 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ל(1), 459, עמודים 466-465, "אין לך עניין שיפוטי הנוגע לקטינים, אשר בו טובתם של הקטינים אינה השיקול הראשוני והעיקרי".

56. גם במשפט הבינלאומי נהנה עיקרון טובת הילד ממעמד של עיקרון-על. בין היתר, בא הדבר לידי ביטוי בכינונה של האמנה בדבר זכויות הילד. האמנה, אותה אשררה מדינת ישראל, קובעת שורה של הוראות המחייבות הגנה על התא המשפחתי של הילד ובפרט סעיף 3, הקובע כי עניינם של ילדים יילקח בחשבון כנתון מרכזי בכל מעשה שלטוני. מכאן עולה, כי כל דבר חקיקה או מדיניות ראוי לו שיפורש באופן המאפשר לשמור על זכויותיו של הקטין.

57. במקרה דנן, ברי כי רישומם של הילדים במרשם האוכלוסין הישראלי במעמד אביהם ישרת את עיקרון טובת הילד.

סיכול מימוש חובת המשמורן

58. חובת המשמורן כלפי הילדים שבמשמורתו ואיסור הזנחתם, מעוגנים היטב בחקיקה הישראלית. כך למשל, מתייחס סעיף 15 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, לתפקידי ההורים, חובותיהם וזכויותיהם כלפי הקטין אשר בחזקתם, וסעיף 323 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, קובע כי:

הורה או מי שעליו האחריות לקטין בן ביתו, חובה עליו לספק לו את צרכי מחייתו, לדאוג לבריאותו ולמנוע התעללות בו, חבלה בגופו או פגיעה אחרת בשלומו ובבריאותו, ויראוהו כמי שגרם לתוצאות שבאו על חייו או על בריאותו של הקטין מחמת שלא קיים את חובתו האמורה.

59. נראה כי בכל הנוגע למימוש חובות העותר כלפי בנו ובתו, ובכלל זאת המשך הטיפול בהם והדאגה לרווחתם, לא זו בלבד שהמשיבה אינה מסייעת לעותר כהורה משמורן למלא את תפקידו נאמנה כנדרש על פי חוק, אלא שבסירובה להבטיח כי ילדי העותר יירשמו במעמדו במרשם האוכלוסין, היא מסכלת את מימוש חובת העותר כלפי ילדיו ואת זכויותיו כאב.

סיכום

60. לאור כלל הטיעונים והנסיבות אשר תוארו לעיל, אין ספק כי הצעד הנכון והמתבקש הוא רישומם של הילדים, העותר 2 והעותרת 3, במרשם האוכלוסין הישראלי, במעמדו של אביהם. זאת, בניגוד להחלטת הרשות, לפיה הילדים ייוותרו חסרי מעמד בעולם.

61. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבה לרשום את הילדים, העותר 2 והעותרת 3, במרשם האוכלוסין במעמד אביהם. כמו כן, מתבקש בית המשפט לחייב את המשיבה בתשלום שכ"ט עו"ד והוצאות משפט.

ירושלים, 8 בפברואר 2017

דניאל שנהר, עו"ד
ב"כ העותרים

(ת.ש. 93724)

